

Ez don hamahiru ertzetako bat

RUBEN SÁNCHEZ
BAKAIKOA
IRAKASLEA

Abel Enbeitak *Alea* astekarian galdetu zuen zenbat garen euskara kultur hizkuntza izatea nahi dugunok. Nago gutxiegi galdetu eta aztertzen dugula. Maiz erabilera aipatzean beste-lako hamaika mila daturi erreparatzen diogu, eta balirudike euskaldun baten-tzat euskara kultur hizkuntza izan ala ez izan, ez duela (ahozko) erabileran eragiten. (Ahozko erabilera “hutsa” eta gainerako erabilerak gehien bereizten dituen herrietako bat gara, seguru nago).

Zergatik jaisten da ume eta gazte-txoen artean erabilera arnasmune bategan? Beste jatorri batzuetako familiak herrira heldu direlako, edo umeek gero eta kultur (edo akultur) produktu gehi-ago kontsumitzen dutelako erdaraz telebistan, Interneten eta abarren?

Ez naiz arazo kolektiboak pertsoni-fikatu zale, baina izen-abizendun adibi-deak emango ditut, ez, ordea, inori errua egozteko asmoz: Iban Garcia *youtuber* azkoitiarrak bere bideoak gaztelaniaz egiten ditu (EITBrentzat ari ez bada) eta Zuhaitz Gurrutzagak eta Ander Izagirrek *Subcampeón (Txapeldunorde)* argitaratu dute berriki gaztelaniaz.

Duela urte batzuk galdetu nien bi ume euskaldun-zaharri *youtuber* edo antzeko zerbait egingo ote ziren... euskaraz. Behi-begiez begiratu ninduten: “Mesedez, zenbat jarraitzaile horrela?”.

Willis Drummond-ek utzi duela eta, Jurgi Ekizak Kazeta.eus-en hau esan du: “Talde anitzek erdi euskaraz eta erdi erdaraz egiten dute, erranez ‘hau da ene errealtatea’. Bistan da gure errealtatea dela, hala Willis Drummond-ek ere hamar kantutatik bederatzi frantsesez eginen lituzke”. Eta Cira Crespok *Berria* egunkarian: “Ze historia gutxi egin duten euskaldunek euskaldunentzat; hau da, euskaraz. Irudi du irakurle erdaldu-nen oniritzirik gabe ezin daitekeela historiarik egin”.

Bikoiztutako filmak ETB1etik desagertzen joan ziren, eta lau katu friki bai-zik ez ziren ohartu. Netflix euskaraz nahi dugu (ados, e!), baina ETB1en aurre-kontua ETB2rena baino zenbat aldiz da txikiago? Oraindik helduen alfabetatze eta euskalduntzea ez da doan, eta EAE santuan euskara ez da eskola-hizkuntza ume guztientzat.

Datorrela, arren, *Ez don hamahiru ertzetako bat...* Izan ere, eta barka gaizki esanak, baina iruditzen zait euskalgintza oraindik ere oso gizonezkoa eta oso zentrokoa dela. Lorea Agirre eta Idu-rre Eskisabelek proposatu zuten beste bide bat, azken urteetan gehien hazi eta eragin duen mugimendu feministarekin bat. Euskarak, ertzetan ere (lurralde zein gorputz), hizkuntz gatazkaren lehen lerroan hartzen du arnasa. ●

Ikastaroen kontra

EDU ZELAIETA ANTA
IRAKASLEA ETA
IDAZLEA

Izurrite bat ematen du. Ikastaroak eta ikastaroak daude, ezker-eskuin, gero eta gehiago, lanak eragiten (ahal) dituen arrisku psikosozialei aurre hartzeko, horiek *personalki* egokiago kudeatzeko. Zenbaitetan, langilea aritzen deneko erakundeak berak eskaintzen du *prestakuntza*. Eremu publikoan nahiz arlo pribatuan.

Langile publikoa da M. eta, berez, ez dago kurtso horien aurka. Beti ikasten ahal da zerbait. Gainera, kasuaren arabera, lanorduren bat erabilita egiten da ikastaroa; edo, lanorduetatik kanpo izan arren, doan egiteko *aukera* ematen da. Ez dago gaizki.

Lanak eragiten (ahal) dituen estresa eta antsietatea nonahi agertzen dira, eta kurioski, gordetzen aldi berean. Hori gero eta argiago dakusa M.-k. Bai eta kurtso horiek afera publikoaren gaineko debata desbideratzen (ahal) dutela ere: eta sinpleki, ustezko prebentzio-tresnen partez, lan baldintzak osasungarriagoak balira?

Hobeki pentsatuta, bai hasia dela M. ikastaro horien kontra posizionatzen. Ustez lagungarri gertatu nahi duten kurtsoek bi mezu dakartzatelako: pertsona dela enplegura egokitu behar duena –eta ez alderantziz– eta zama psikosoziala –balizko osasun galera– bere bizkar hartu behar duela langileak. ●